

Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Mesleki Görevlerine Yönelik Ders Dışı Zaman Kullanımları Arasındaki İlişki

The Relationship Between The Classroom Teachers' Attitude Towards Teaching Profession And Their Extra-Curricular Time Use for Professional Tasks

Cennet GÖLOĞLU DEMİR^a, Yücel GELİŞLİ^b

^aKarabük Bilim ve Sanat Merkezi, Karabük, Türkiye.

^bGazi Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Ankara, Türkiye.

Öz

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleki görevlerine yönelik ders dışı zaman kullanımları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma evrenini Karabük İl'indeki devlet ilkokullarında çalışan 517 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılması düşünüldüğünden örneklem alınmamıştır. Araştırma kapsamında evreninin yaklaşık %88'ine ulaşılmıştır. Araştırmanın veri toplama araçlarını, araştırmacı tarafından geliştirilen "Mesleki Görevlere Yönelik Zaman Kullanımı" ölçeği ile Çetin (2003) tarafından öğretmen adayları ile geliştirilen ve araştırmacı tarafından öğretmenlere uyarlanan "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum" ölçeği oluşturmaktadır. Araştırma sonuçları öğretmenlerin mesleki görevlerine yönelik zaman kullanımları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında, pozitif yönlü orta düzeyde ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Abstract

The purpose of this study is to determine the relationship between the classroom teachers' extra-curricular time use for professional tasks and their attitude towards teaching profession. The research data is collected from "Teachers' Extra-Curricular Time Use Scale For Professional Tasks" which was developed by the researcher and "Teacher Attitude Scale For Teaching Profession" developed by Çetin (2003) and adapted by researcher. The population of the study consists of 517 classroom teachers who work at state schools in Karabük. No sampling procedure is applied as we consider to reach all participants while collecting the quantitative data. Approximately 88% of population is reached. The results of the study reveal that there is a significant medium level relationship between teachers' extra-curricular time use for their professional tasks and attitude towards teaching profession.

Anahtar Kelimeler

tutum
mesleki görev
öğretmenlik mesleği
zaman kullanımı

Keywords

attitude
professional tasks
teaching profession
time use

Extended Abstract

Teaching profession is a noble profession and it requires devoted work. Teaching profession is directly connected with the future of the students because teachers' belief, views and their attitudes affect their teaching and behavior. Allport (1935) defined attitude as "mental and neural state of readiness, organized through experience, exerting a directive or dynamic influence upon an individual's response to all objects and situations with which it is related" (p.10). From this point of view, it can be said that attitudes can be learned and change over time. That's why it is important to determine teachers' attitudes in in-service period. Lapidó's (1984) research indicates that attitudes of teachers change after being in the profession for eight or more years. Teachers' attitudes change negatively since they entered the profession. Eren, Çelik & Oğuz (2014) evaluate the dissertation and article studies which have been done in Turkey about the attitudes towards teaching profession. Results of the study show that mostly prospective teachers are included into researches as sample or study groups. Attitudes may change so it is necessary to determine the attitudes towards teaching profession of the teachers not only preservice period but also in-service period. A review of literature, it has seen, the relationship between various factors which affect teachers' job performance such as motivation (Kaya & Nazıroğlu, 2008), and job satisfaction (Bayhan, 2009; Zoroğlu, 2014) and their attitude towards teaching profession. However, a limited number of studies have been found to show the relationship between attitudes and spend time for attitude objects (Cock et.al., 2014; McFarland, Zajicek & Waliczek, 2014; Roberts, 1979).

The purpose of this study is to determine the correlation between the classroom teachers' extra-curricular time use for professional tasks and their attitude towards teaching profession. The sub-questions are a) What are the classroom teachers' attitude towards teaching profession? b) Do classroom teachers' attitude towards teaching profession differ according to gender, professional seniority, classroom size, and alma mater? and c) Is there a significant relation the relationship between the classroom teachers' extra-curricular time use for professional tasks and their attitude towards teaching profession?

The research is designed based on descriptive survey method of qualitative research method. Survey model is a research approach aiming to describe a past or present situation as it is (Karasar, 1998). The population of the study consists of classroom teachers who work at state schools in Karabük city in Turkey. No sampling procedure is applied as we consider to reach all participants while collecting the data. According to the information gathered from The Directorate of National Education of Karabük, there are 55 state primary schools in the city center and villages, and 517 teachers who work at these schools during 2014-2015 academic year. The data was gathered through 414 teachers which approximately 88% of population.

The research data is collected from two scales. First, "Teachers' Extra-Curricular Time Use Scale For Professional Tasks" which was developed by the researcher, it consists of 35 item as likert-5 type and divided into seven sub-scales which explain 63,40% of total variance. Sub-scales are "preparation for teaching and instructions", "assessment and evaluation", "professional development", "social activities and coaching", "parent cooperation", "board, commission and meetings" and "e-school procedures and others". Second, "Teacher Attitude Scale For Teaching Profession" developed as likert-5 type by Çetin (2003) and adapted the researcher. It consists of 32 item as likert-5 type and divided into three sub-scales which explain 50,04% of the total variance. Three sub-scales are love, satisfaction and value. Instrumentations' consistency coefficients were found as .93 for Teachers' Extra-Curricular Time Use Scale For Professional Tasks and .93 for Teacher Attitude Scale For Teaching Profession. To analyze the data, statistical package for social sciences (SPSS); to analyze quantitative data, independent groups' t-test, one way analysis of variance and correlation analysis was applied.

According to results of the study, teachers like their profession at medium level, value at most and get satisfaction to a large extent. Generally, the teachers have positive attitude towards teaching profession. Female teachers value teaching profession more than male teachers. Teachers with a five year experience have more positive attitude towards teaching profession than the teachers with an 11-15 year and 16-20 year experience. Teachers who teach 1-10 students and 31 students have lower attitude than the ones teaching 11-20 and 21-30 students. Teachers who graduated from institutions apart from faculty of education show lower attitude towards teaching profession compared to the ones who graduated from other institutions. There is a significant medium level relationship between teachers' extra-curricular time use for their professional tasks and attitude towards teaching profession.

1. Giriş

Sabır, özveri ve sürekli çalışma gerektiren öğretmenlik mesleğinde, öğretmenlerin mesleklerini severek ve isteyerek yapması, onların başarılı olabilmesi (Aşkar & Erden, 1987) yani mesleki görevlerini iyi bir şekilde yerine getirmesi açısından oldukça önemlidir. Bireylerin sahip olduğu olumlu veya olumsuz bilişsel ve duyuşsal algılar, onların davranışlarına yön veren tutum kavramını karşımıza çıkarmaktadır. Allport (1935, s.810) tutumu, “*Yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumudur.*” şeklinde tanımlamaktadır. Allport’un tanımında, tutumun yaşantı ve deneyimler sonucu oluşması ifadesi dikkate alınarak tutumun öğrenilebileceği veya zaman içerisinde değişebileceği söylenebilir. Öğretmenlerin zaman içerisinde edindikleri deneyimlerle, mesleklerine karşı bir takım bilişsel ve duygusal yüklemelerde bulunması ve zamanla bu yüklemeleri davranışlarına yansıtması da onların mesleki tutumları ile ilişkilidir (Can, 1987, s.160). Nitekim öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları, meslekî davranışlarının da en güçlü belirleyicilerindendir (Çeliköz & Çetin, 2004). Öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutumlar geliştirme öğretmenleri; mesleğe ilgi duymaya, eğitim ve öğretimin önemini görmeye, öğrencileri sevmeye, kendini geliştirmeye, mesleğe karşı heyecanlı ve istekli olmaya yönlendirebilir (Semerci & Semerci, 2004).

Tutumların ortaya çıkacak olan davranışı etkilediği varsayımı (Arkonaç, 2001, s.157) ve buna bağlı olarak davranışları önceden kestirilebilme düşüncesi Türkiye’deki ilgili alan yazında öğretmenlik mesleğine yönelik tutum konusundaki çalışmaların daha çok öğretmen adaylarına yönelmesine sebep olmuştur. Eren, Çelik ve Oğuz (2014) tarafından öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile ilgili Türkiye’de yapılmış tez ve makalelerin meta-değerlendirmesi yapılmıştır. Bu kapsamda Türkiye’de 1984 ile 2013 yılları arasında elektronik ortamda tam metnine ulaşılabilen 40 tez ve 69 makale analiz edilmiştir. Araştırmalar evren, örneklem ve çalışma gruplarına göre incelendiğinde ise araştırmaların % 81,7’sinin öğretmen adayları, % 10,1’inin ise öğretmenler ile yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tutumların değişebilir olması öğretmenlerin sadece hizmet öncesi dönemde değil hizmet içi dönemde de tutumlarının belirlenmesini gerekli kılmaktadır. Bu noktadan hareketle ülkemizde sürekli değişen bir eğitim sisteminin var olması, farklı kaynaklardan yetişmiş öğretmenlerin bir arada çalışması, çalışma koşulları, vb. birçok husus hizmet-öncesi dönemde olumlu tutumlara sahip olan bir öğretmenin zaman içerisinde tutumlarının değişmesine kaynaklık edebilir. Lapido’nun (1984) yaptığı araştırma bulgularından bazıları bu durumu doğrular niteliktedir. Lapido (1984) araştırmasında, öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarının mesleğe başladıktan sekiz yıl ve sonrasında değiştiğini göstermektedir. Araştırma da öğretmenlere mesleğe başladıklarından itibaren öğretmenlik mesleğine yönelik düşüncelerinin ne yönde değiştiği sorulduğunda öğretmenlerin %70’i olumsuz yönde değiştiğini belirtmişler. Öğretmenlik mesleğini neden seçtikleri sorulduğunda ise %64’ü “öğrencilerin yaşamlarını geliştirme” cevabını verirken, mesleği neden sürdürüyorsunuz sorusuna sadece %37’si aynı cevabı vermiştir. Benzer şekilde mesleğin saygınlığı konusunda ise mesleğe yeni başladıklarında %72’si mesleğin saygın olduğunu düşünürken sekiz yıllık deneyimden sonra %88’i saygın olmadığını düşünmektedir. Bu durum öğretmenlerin hizmet-içi dönemde de tutumlarının belirlenmesinin önemini göstermektedir.

Öğretmenlik, sadece işyerinde yani okulda bir takım görevleri yerine getirmekle sınırlı olmayan, okul sonrasında ya da okul içinde öğretim yapılmayan saatlerde mesleki birçok faaliyetin gerçekleştirilmesini gerektiren bir meslektir. Kısaca öğretmenlerin mesleki görevleri ders dışı zamanlarda da devam etmektedir. Eğitim araştırmalarında zaman konusu farklı şekilde ele alınmaktadır: Zaman yönetimi, okul süreleri, ders süreleri veya öğrenci açısından zaman kullanımı gibi (Draeger, 1995). Fakat öğretmen açısından zamanın incelendiği çalışmalara diğerlerine göre daha az rastlanılmaktadır. İlgili alan yazında yapılan araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları; motivasyon (Kaya & Nazıroğlu, 2008) ve iş doyumu (Bayhan, 2009; Zoroğlu, 2014) gibi iş performansını etkileyen çeşitli unsurlarla ilişkili olduğu görülmüştür. Bununla birlikte ilgili alan yazında davranışların yordayıcısı olan tutumlarla, bireylerin tutum objesine yönelik harcadıkları zaman arasındaki ilişkiyi gösteren sınırlı sayıda araştırmaya rastlanılmıştır (Cock vd., 2014; McFarland, Zajicek & Waliczek, 2014; Roberts, 1979). Dolayısıyla bu çalışmada öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları ile mesleki faaliyetlerine yönelik harcadıkları zaman arasında ilişkinin bulunabilmesi düşüncesi bu araştırma için merak edilen hususlardan biri olmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı “sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleki görevlerine yönelik ders dışı zaman kullanımları arasındaki ilişki” nin belirlenmesidir.

Araştırmanın problemi

Bu çalışmada “sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleki görevlerine yönelik ders dışı zaman kullanımları arasında ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu problemin çözüm sürecinde aşağıdaki

alt problemlere cevap aranacaktır.

- 1.Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?
- 2.Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında;
  - a) Cinsiyet,
  - b) Kıdem,
  - c) Öğrenci sayısı,
  - d) Mezun oldukları kuruma göre anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?
- 3.Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleki görevlerine yönelik ders dışı zaman kullanımları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 1998, s.77). Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Karabük İl’indeki devlet ilkokullarında çalışan 517 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılması düşünüldüğünden örneklem alınmamıştır. Araştırma kapsamında 457 öğretmene yani çalışma evreninin yaklaşık %88’ine ulaşılmıştır. Alınan anketlerden 43’ü tamamının yapılmaması, anketin tamamında tek bir şıkkın işaretlenmesi, çok fazla boş seçenek bırakılması vb. sebeplerden dolayı değerlendirme dışı bırakılmıştır. Geriye kalan 414 anket ile asıl uygulama analizleri yapılmıştır. Öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1’de belirtilmiştir

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Özellikler

		Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	226	54,6
	Erkek	188	45,4
Mesleki Deneyim	1-5 yıl	36	8,7
	6-10 yıl	69	16,7
	11-15 yıl	76	18,4
	16-20 yıl	85	20,5
	21 yıl ve üstü	148	35,7
Öğrenci Sayısı	1-10	28	6,8
	11-20	188	45,4
	21-30	138	33,3
	31 ve üstü	60	14,5
Mezun Olunan Kurum	Eğitim Fakültesi	230	55,6
	Eğitim Önlisans	79	19,1
	Eğitim Enstitüsü	34	8,2
	Eğitim Fakültesi Dışı	71	17,1

Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanması amacıyla üç bölümden oluşan anket hazırlanmıştır. Anketin birinci bölümünü öğretmenlerin, cinsiyet, kıdem, öğrenci sayısı ve mezun oldukları kuruma yönelik bilgilerin alındığı “Öğretmenlerin Demografik Özellikleri”, oluşturulmaktadır. İkinci bölümünü araştırmacı tarafından geliştirilen “Mesleki Görevlere Yönelik Zaman Kullanımı” ölçeği, üçüncü bölümünü Çetin (2003) tarafından öğretmen adayları ile geliştirilen ve araştırmacı tarafından öğretmenlere uyarlanan “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum” ölçeği oluşturmaktadır.

Mesleki Görevlere Yönelik Zaman Kullanımı Ölçeği

“Mesleki Görevlere Yönelik Zaman Kullanımı” ölçeği, 35 madde ve yedi faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler;

Kurul, Komisyon ve Toplantılar, Öğretme ve Öğretime Hazırlık, Sosyal Etkinlikler ve Rehberlik, E-Okul İşlemleri ve Diğer, Mesleki Gelişim, Veli İşbirliği ile Ölçme ve Değerlendirme şeklinde belirlenmiştir. Ölçek maddeleri, 5'li likert tipi olup “Hiç”, “Az”, “Orta”, “Fazla”, “Çok Fazla” şeklindedir. Tüm ölçek için iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's alpha katsayısı) .93 bulunmuştur. Alt faktörlerin ise iç tutarlılık katsayısı .75 ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Açıklanan toplam varyans ise %63,40 çıkmaktadır.

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları belirlemek amacıyla Çetin (2003) tarafından öğretmen adayları ile geliştirilen ölçek öğretmenler için uyarlanmıştır. Ölçeğin 3 faktör ve 32 maddeden oluştuğu görülmüştür. Bu faktörler; Sevgi, Tatmin ve Değer olarak belirlenmiştir. Ölçek maddeleri, 5'li likert tipi olup “Hiç Katılmıyorum”, “Biraz Katılıyorum”, “Orta Düzeyde Katılıyorum”, “Büyük Ölçüde Katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” şeklindedir. Tüm ölçek için iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's alpha katsayısı) .93 bulunmuştur. Alt faktörlerin ise iç tutarlılık katsayısı .81 ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Açıklanan toplam varyans ise %50,048'ini çıkmaktadır. Alt faktörlerin açıklanan toplam varyansı ise sevgi %19,76; tatmin %18,76 ve Değer %11,53 olarak ortaya konulmuştur.

3. Bulgular

Araştırmanın Birinci Alt Problemine Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik sevgi, değer ve tatmin alt boyutları ile genel tutumlarına yönelik elde edilen nicel verilere ait bulgular verilmektedir.

Tablo 2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarının Dağılımı

	n	$\bar{x}$	s	min.	max.	Madde Sayısı
Sevgi	414	3,04	1,15	1,00	5,00	10
Değer	414	4,31	0,58	1,24	5,00	8
Tatmin	414	3,63	0,88	1,36	5,00	14
Genel Tutum	414	3,62	0,80	1,63	5,00	32

Tablo 2’de sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik sevgi, değer ve tatmin alt boyutları ile genel tutumlarına göre bulgular yer almaktadır. Ölçeğin her bir boyutundan ve genelinden alınabilecek minimum ortalama puan bir, maksimum ortalama puan beştir.

Ölçeğin sevgi boyutunda 10 madde yer aldığı görülmektedir. Öğretmenlerin bu boyuttan aldığı minimum ortalama puanın 1,00 maksimum ortalama puanın 5,00 olduğu görülmüştür. Bu boyuttan alınan ortalama puanların dağılımı incelendiğinde ise ortalama puanların $\bar{x}=3,04$ ve standart sapmanın $s=1,15$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin “Sevgi” alt boyutu ortalama puanlarının “Orta Düzeyde Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenilebilir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği “Değer” boyutunda sekiz madde yer almaktadır. Öğretmenlerin bu boyuttan aldığı minimum ortalama puanın 1,24 maksimum ortalama puanın 5,00 olduğu görülmüştür. Bu boyuttan alınan ortalama puanların dağılımı incelendiğinde ise ortalama puanların $\bar{x}=4,31$ ve standart sapmanın $s=,58$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin “Değer” alt boyutu ortalama puanlarının “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenilebilir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği “Tatmin” boyutunda 14 madde yer almaktadır. Öğretmenlerin bu boyuttan aldığı minimum ortalama puanın 1,36 maksimum ortalama puanın 5,00 olduğu görülmüştür. Bu boyuttan alınan ortalama puanların dağılımı incelendiğinde ise ortalama puanların $\bar{x}=3,63$ ve standart sapmanın $s=,88$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin “Tatmin” alt boyutu ortalama puanlarının “Büyük Ölçüde Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenilebilir.

Ölçeğin tamamında 32 madde yer almaktadır. Öğretmenlerin genel tutumdan aldığı minimum ortalama puanın 1,63 maksimum ortalama puanın 5,00 olduğu görülmüştür. Ölçekten alınan ortalama puanların dağılımı incelendiğinde ise ortalama puanların $\bar{x}=3,62$ ve standart sapmanın $s=,80$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin Genel Tutum” ortalama puanlarının “Büyük Ölçüde Katılıyorum” düzeyinde olduğu söylenilebilir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın ikinci alt problemine yönelik olarak, değişkenler kapsamında sınıf öğretmenlerinin öğ-

retmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin elde edilen nicel veriler cinsiyet, mesleki deneyim, öğrenci sayısı ve mezun olunan kuruma göre analiz edilmiştir.

Sürekli değişken özelliği taşıyan verilerin karşılaştırmalı analizlerinde öncelikle parametrik test varsayımları test edilmiş, bu amaçla dağılımların normal olma durumuna bakılmıştır. Tutum ölçeğinin “değer” alt boyutunda cinsiyete göre normallik dağılımına bakıldığında, uç değerlere sahip iki anket kurtosis değerini kabul edilebilir aralığın biraz üstüne çıkardığı için analiz kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu aşamadan sonra dağılımların normal olduğu tespit edilmiş ve karşılaştırmalar grup sayısına göre; bağımsız örneklem t testi veya ANOVA yapılmıştır. Analizler 412 veri üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanları ve t Testi Sonuçları

Tutum	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	sd	t	p	Anlam
Sevgi	Kadın	225	3,09	1,18	410	0,816	0,415	-
	Erkek	187	2,99	1,13				
Değer	Kadın	225	4,37	,54	410	2,079	0,038	*
	Erkek	187	4,26	,57				
Tatmin	Kadın	225	3,68	,92	410	1,178	0,239	-
	Erkek	187	3,57	,84				
Genel Tutum	Kadın	225	3,67	,83	410	1,281	0,201	-
	Erkek	187	3,56	,78				

* $P < .05$ anlamlı

Tablo 3 incelendiğinde; öğretmenlerin cinsiyete göre “Sevgi” [$t_{(410)} = 0,816, p > .05$], “Tatmin” [$t_{(410)} = 1,178, p > .05$] alt boyutları ile, “Genel Tutum” [$t_{(410)} = 1,281, p > .05$] puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. “Değer” [$t_{(410)} = 2,079, p < .05$] alt boyutunda ise öğretmenlerin cinsiyetine göre anlamlı farklılık görülmüştür. “Değer” alt boyutunda kadın öğretmenlerin puanları ($\bar{x} = 4,37, s = ,54$), erkek öğretmenlerin puanlarına ($\bar{x} = 4,26, s = ,57$) göre daha fazladır. Başka bir deyişle kadın öğretmenler, erkek öğretmenlere göre öğretmenlik mesleğine daha fazla değer vermektedir.

Tablo 4. Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanları ve Varyans Analizi Sonuçları

Tutum	Mesleki Deneyim	n	$\bar{x}$	s	F	p	Fark-Grup
Sevgi	1. 1-5 yıl	36	3,50	,89	6,856	,000*	1-3,1-4,5-3,5-4
	2. 6-10 yıl	68	2,95	1,15			
	3. 11-15 yıl	76	2,64	1,12			
	4. 16-20 yıl	85	2,83	1,22			
	5. 21 yıl ve üstü	147	3,31	1,11			
Değer	1. 1-5 yıl	36	4,49	,42	4,309	,002*	1-3, 5-3
	2. 6-10 yıl	68	4,26	,53			
	3. 11-15 yıl	76	4,13	,66			
	4. 16-20 yıl	85	4,30	,57			
	5. 21 yıl ve üstü	147	4,41	,49			
Tatmin	1. 1-5 yıl	36	4,02	,66	5,211	,000*	1-3,1-4,5-3
	2. 6-10 yıl	68	3,63	,93			
	3. 11-15 yıl	76	3,35	1,03			
	4. 16-20 yıl	85	3,48	,93			
	5. 21 yıl ve üstü	147	3,76	,75			
Genel Tutum	1. 1-5 yıl	36	3,97	,60	6,699	,000*	1-3,1-4,5-3
	2. 6-10 yıl	68	3,58	,83			
	3. 11-15 yıl	76	3,33	,89			
	4. 16-20 yıl	85	3,48	,86			
	5. 21 yıl ve üstü	147	3,78	,70			

$P < 0.05$ anlamlı

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin mesleki deneyime göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları arasındaki farkın manidarlığını test etmek için yapılan varyans analizi sonucunda “Sevgi” ($F = 6,856, p < 0.05$), “Değer” ($F = 4,309, p < 0.05$), “Tatmin” ($F = 5,211, p < 0.05$) alt boyutları ile “Genel Tutum” ($F = 6,699,$

$p<0.05$) puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Aşağıda öğretmenlerin mesleki deneyimlerine göre puan ortalamaları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Dunnet C testi sonuçları yer almaktadır.

“Sevgi” alt boyutunda mesleki deneyimi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=3,50$ $s=,89$) ile mesleki deneyimi 21 yıl ve üstü ($\bar{x}=3,31$ $s=1,11$) olan öğretmenlerin puanlarının, mesleki deneyimi 11-15 yıl ($\bar{x}=2,64$ $s=1,12$) ve 16-20 yıl ($\bar{x}=2,83$ $s=1,22$) olan öğretmenlere göre, daha fazla olduğu görülmüştür. “Değer” alt boyutunda mesleki deneyimi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=4,49$ $s=,42$) ile mesleki deneyimi 21 yıl ve üstü ($\bar{x}=4,41$ $s=,49$) olan öğretmenlerin puanlarının, mesleki deneyimi 11-15 yıl ($\bar{x}=4,13$ $s=,66$) olan öğretmenlere göre, daha fazla olduğu görülmüştür. “Tatmin” alt boyutunda mesleki deneyimi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=4,02$ $s=,66$), mesleki deneyimi 11-15 yıl ($\bar{x}=3,35$ $s=1,03$) ve 16-20 yıl ($\bar{x}=3,48$ $s=,93$) olan öğretmenlere göre, mesleki deneyimi 21 yıl ve üstü ($\bar{x}=3,76$ $s=,75$) olan öğretmenlerin puanlarının da mesleki deneyimi 11-15 yıl ($\bar{x}=3,35$ $s=1,03$) olan öğretmenlere göre, daha fazla olduğu görülmüştür.

“Genel Tutum” puanları incelediğinde mesleki deneyimi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=3,97$ $s=,60$), mesleki deneyimi 11-15 yıl ($\bar{x}=3,33$ $s=,89$) ve 16-20 yıl ($\bar{x}=3,48$ $s=,86$) olan öğretmenlere göre, mesleki deneyimi 21 yıl ve üstü ($\bar{x}=3,78$ $s=,70$) olan öğretmenlerin puanlarının da mesleki deneyimi 11-15 yıl ($\bar{x}=3,33$ $s=,89$) olan öğretmenlere göre, daha fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Öğrenci Sayısı Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanları ve Varyans Analizi Sonuçları

Tutum	Öğrenci Sayısı	n	$\bar{x}$	s	F	p	Fark-Grup
Sevgi	1. 1-10	28	2,58	1,11	6,915	,000*	1-2,1-3 4-2,4-3
	2. 11-20	186	3,24	1,17			
	3. 21-30	138	3,07	1,09			
	4. 31 ve üstü	60	2,58	1,12			
Değer	1. 1-10	28	3,95	,74	13,058	,000*	1-2,1-3 3-2 4-2,4-3
	2. 11-20	186	4,46	,48			
	3. 21-30	138	4,32	,52			
	4. 31 ve üstü	60	4,08	,60			
Tatmin	1. 1-10	28	3,25	,10	8,188	,000*	1-2 4-2,4-3
	2. 11-20	186	3,81	,85			
	3. 21-30	138	3,63	,91			
	4. 31 ve üstü	60	3,25	,69			
Genel Tutum	1. 1-10	28	3,22	,91	10,007	,000*	1-2,1-3 4-2,4-3
	2. 11-20	186	3,79	,79			
	3. 21-30	138	3,63	,78			
	4. 31 ve üstü	60	3,24	,71			

$p<0.05$ anlamlı

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin öğrenci sayısı değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları arasındaki farkın manidarlığını test etmek için yapılan varyans analizi sonucunda “Sevgi” ($F=6,915$, $p<0.05$), “Değer” ($F=13,058$, $p<0.05$) “Tatmin” ($F=8,188$, $p<0.05$) alt boyutları ile “Genel Tutum” ($F=10,007$, $p<0.05$) puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda ortalamaları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD ve Dunnet-C testi sonuçları görülmektedir:

“Sevgi” alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD testi sonucuna göre, öğrenci sayısı 1-10 arasında olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=2,58$ $s=1,11$) ile öğrenci sayısı 31 ve üstü ($\bar{x}=2,58$ $s=1,12$) olan öğretmenlerin puanlarının, öğrenci sayısı 11-20 ($\bar{x}=3,24$ $s=1,17$) ve 21-30 ($\bar{x}=3,07$ $s=1,09$) olan öğretmenlere göre daha az olduğu görülmüştür.

“Değer” alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD testi sonucuna göre, öğrenci sayısı 1-10 arasında olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=3,95$ $s=,74$) ile öğrenci sayısı 31 ve üstü ($\bar{x}=4,08$ $s=,60$) olan öğretmenlerin puanlarının, öğrenci sayısı 11-20 ($\bar{x}=4,46$ $s=,48$) ve 21-30 ($\bar{x}=4,32$ $s=,52$) olan öğretmenlere göre, değer alt boyutu puanlarının daha az olduğu görülmüştür. Benzer şekilde öğrenci sayısı 21-30 ($\bar{x}=4,32$ $s=,52$) olan öğretmenlerinde, öğrenci sayısı 11-20 ($\bar{x}=4,46$ $s=,48$) olan öğretmenlere göre değer alt boyutu puanlarının daha az olduğu görülmüştür.

“Tatmin” alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Dunnet C testi sonucuna göre, öğrenci sayısı 1-10 arasında olan öğretmenlerin puanlarının ($\bar{x}=3,25$ $s=,10$) öğrenci sayısı 11-20 ($\bar{x}=3,81$ $s=,85$) olanlara göre, öğrenci sayısı 31 ve üstü ($\bar{x}=3,25$ $s=,69$) olan öğretmenlerin puanlarının da, öğrenci sayısı 11-20 ($\bar{x}=3,81$ $s=,85$) ve 21-30 ($\bar{x}=3,63$ $s=,91$) olan öğretmenlere göre, tatmin alt boyutu puanlarının daha az olduğu görülmüştür.

“Genel Tutum” puan ortalamaları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD testi sonucuna göre, öğrenci sayısı 1-10 arasında olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=3,22$ $s=,91$) ile öğrenci sayısı 31 ve üstü ($\bar{x}=3,24$ $s=,71$) olan öğretmenlerin puanlarının, öğrenci sayısı 11-20 ($\bar{x}=3,79$ $s=,79$) ve 21-30 ($\bar{x}=3,63$ $s=,78$) olan öğretmenlere göre, genel tutum puanlarının daha az olduğu görülmüştür.

Tablo 6. Mezun Olunan Kurum Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanları ve Varyans Analizi Sonuçları

Tutum	Mezun Olunan Kurum	n	$\bar{x}$	s	F	p	Fark-Grup
Sevgi	1. Eğitim Fakültesi	229	3,22	1,06	9,920	,000*	4-1,4-2,4-3
	2. Eğitim Önlisans	78	3,10	1,13			
	3. Eğitim Enstitüsü	34	3,11	1,28			
	4. Eğitim Fakültesi Dışı	71	2,39	1,21			
Değer	1. Eğitim Fakültesi	229	4,42	,47	9,346	,000*	4-1,4-3
	2. Eğitim Önlisans	78	4,29	,54			
	3. Eğitim Enstitüsü	34	4,35	,45			
	4. Eğitim Fakültesi Dışı	71	4,03	,73			
Tatmin	1. Eğitim Fakültesi	229	3,81	,77	14,020	,000*	4-1,4-2
	2. Eğitim Önlisans	78	3,65	,83			
	3. Eğitim Enstitüsü	34	3,52	,81			
	4. Eğitim Fakültesi Dışı	71	3,07	1,08			
Genel Tutum	1. Eğitim Fakültesi	229	3,78	,70	13,806	,000*	4-1,4-2,4-3
	2. Eğitim Önlisans	78	3,64	,77			
	3. Eğitim Enstitüsü	34	3,60	,80			
	4. Eğitim Fakültesi Dışı	71	3,10	,97			

P<0.05 anlamlı

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin mezun olunan kurum değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları arasındaki farkın manidarlığını test etmek için yapılan varyans analizi sonucunda “Sevgi” ($F=9,920$ $p<0.05$), “Değer” ($F=9,346$ $p<0.05$), “Tatmin” ($F=14,020$ $p<0.05$) alt boyutları ile “Genel Tutum” ($F=13,806$ $p<0.05$) puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Aşağıda öğretmenlerin mezun olunan kurum değişkenine göre puan dağılımları ve anova sonuçları sırasıyla verilmektedir:

“Sevgi” alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan LSD testi sonucuna göre, eğitim fakültesi dışı bir kurumdan mezun olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=2,39$ $s=1,21$) ile eğitim fakültesi ($\bar{x}=3,22$ $s=1,06$), eğitim ön lisans ($\bar{x}=3,10$ $s=1,13$) ve eğitim enstitüsünden ($\bar{x}=3,11$ $s=1,28$) mezun olan öğretmenlere göre, sevgi alt boyutu puanlarının daha az olduğu görülmüştür.

“Değer” alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Dunnet C testi sonucuna göre, eğitim fakültesi dışı bir kurumdan mezun olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=4,03$ $s=,73$) ile eğitim fakültesi ($\bar{x}=4,42$ $s=,47$) ve eğitim enstitüsünden ($\bar{x}=4,35$ $s=,45$) mezunu olan öğretmenlere göre, değer alt boyutu puanlarının daha az olduğu görülmüştür.

“Tatmin” alt boyutu puanları ortalamaları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Dunnet C testi sonucuna göre, eğitim fakültesi dışı bir kurumdan mezun olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=3,07$ $s=1,08$) ile eğitim fakültesi ($\bar{x}=3,81$ $s=,77$) ve eğitim ön lisans ($\bar{x}=3,65$ $s=,83$) mezunu olan öğretmenlere göre, tatmin alt boyutu puanlarının daha az olduğu görülmüştür.

“Genel Tutum” puan ortalamaları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Dunnet C testi sonucuna göre, eğitim fakültesi dışı bir kurumdan mezun olan öğretmenlerin puanları ($\bar{x}=3,10$ $s=,97$) ile eğitim fakültesi ($\bar{x}=3,78$ $s=,70$), eğitim ön lisans ($\bar{x}=3,64$ $s=,77$) ve eğitim enstitüsünden ($\bar{x}=3,60$ $s=,80$) mezun olan öğretmenlere göre, genel tutum puanlarının daha az olduğu görülmüştür.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik olarak, sınıf öğretmenlerinin ders saatleri dışında mesleki görevlerine yönelik genel zaman kullanımları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiye yönelik elde edilen bulgular verilmektedir. Bu kısımda hem genel zaman kullanımı ile genel tutum, hem de mesleki görevlere yönelik zaman kullanımı ölçeğinin, öğretim ve öğretime hazırlık, ölçme ve değerlendirme, mesleki gelişim, sosyal etkinlikler ve rehberlik, veli işbirliği, kurul, komisyon ve toplantılar, e-okul işlemleri ve diğer alt boyutları ile tutum ölçeğinin sevgi, değer ve tatmin alt boyutlarının birbiriyle olan ilişkileri incelenmiştir.

Tablo 7. Mesleki Görevlere Yönelik Genel Zaman Kullanımı Ölçeği ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Genel ve Alt Faktör Puanlarının Birbirleriyle Korelasyonlarına İlişkin Analiz Sonuçları

Zaman Kullanımı	Sevgi	Değer	Tatmin	Genel Tutum
Öğretim ve Öğretime Hazırlık	,445**	,372**	,406**	,456**
Ölçme ve Değerlendirme	,455**	,378**	,392**	,454**
Mesleki Gelişim	,577**	,499**	,574**	,616**
Sosyal Etkinlikler ve Rehberlik	,487**	,398**	,417**	,485**
Veli İşbirliği	,266**	,310**	,315**	,322**
Kurul, Komisyon ve Toplantılar	,555**	,506**	,533**	,589**
E- Okul İşlemleri ve diğer	,552**	,472**	,505**	,568**
Genel Zaman Kullanımı	,626**	,550**	,588**	,654**

Tablo 7 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin ders saatleri dışında görevlerine yönelik zaman kullanımı ölçeğinin genel ve alt faktörlere yönelik zaman kullanımı puanları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin genel ve alt faktör puanlarının birbiriyle olan korelasyonu $\alpha=0,01$ anlamlılık düzeyinde orta ve düşük düzeyde pozitif ilişki içerisinde oldukları söylenebilir. Tablo 7’de dikkat çeken ilişkiler korelasyon katsayısı $r=.60$ üzerinde olanlardır.

- Öğretmenlerin genel zaman kullanımı ile genel tutumları ($r=.654$)
- Öğretmenlerin genel zaman kullanımı ile sevgi alt boyutu ($r=.626$)
- Öğretmenlerin mesleki gelişme yönelik zaman kullanımları ile genel tutumları ($r=.616$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki olduğu dikkat çekmektedir.

4. Sonuç ve Tartışma

Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğini “orta düzeyde” sevdikleri, “tamamen” değer verdikleri ve “büyük ölçüde” tatmin oldukları görülmüştür. Genel olarak ise öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının büyük ölçüde olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

Doğan (2013) tarafından benzer ölçek kullanılarak sınıf öğretmenleri ile yapılan araştırma da öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğini büyük ölçüde sevdikleri ve tamamen katılıyor düzeyinde değer verdikleri ortaya çıkmıştır. Fakat bu çalışmada öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini orta düzeyde sevdikleri ortaya çıkmıştır. Özellikle sorunlu bir eğitim sistemi olan ülkemizde daha çok fedakarlık yapması beklenen öğretmenlerin mesleğe yönelik sevgilerinin orta düzeyde olması, mesleğin icrası açısından olumsuz bir faktör olarak görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki tatminlerinin yüksek olması onların motivasyon ve verimliliğini sağlayarak işlerinde başarılı olmaları için önemli bir unsurdur. Bununla birlikte mesleki tatminlerinin düşük olması çalıştıkları kuruma yabancılaşma ve verimliliğin azalması ile mesleki başarısızlık ile sonuçlanabilir (Karataş & Güleş, 2010). Dolayısıyla çalışmada öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinden büyük ölçüde tatmin olması onların mesleki çalışmalarında daha çok çaba göstereceklerinin ve başarılı olabileceklerinin bir göstergesi olarak görülebilir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının büyük ölçüde olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Küçük (2012) ve Korkmaz ve Sadık (2011) çalışmalarında öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik genel tutumlarının orta düzeyde olması bu araştırma ile benzerlik göstermemekte iken Doğan (2013) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik büyük ölçüde olumlu tutumlarının olması, öğretmenlerin meslek hayatlarında verimli olmak için daha çok çaba göstereceğine yönelik bir gösterge olarak düşünülebilir.

Araştırmada kadın öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine daha çok değer verdikleri ortaya çıkmıştır. Doğan (2013)’ın yaptığı çalışmada sevgi ve değer alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Yaman, Yaman ve Eskicumalı (2001), tarafından yapılan çalışmada; araştırmaya katılanların %70’i öğretmenliği bayan mesleği olarak

görmektedir. Bu şekildeki bir algının, bayan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine daha fazla değer vermesi üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir. Bununla birlikte öğretmenlik mesleğine yönelik tutuma yönelik hem öğretmen adayları hem de öğretmenler ile yapılan araştırmalarının bir kısmında kadın öğretmenlerin (Aşkar ve Erden, 1987; Saraçoğlu, 1993; Çetin, 2003; Üstün vd, 2004; Kaya & Büyükkasap, 2005), bir kısmında ise erkek öğretmenlerin (Doğan, 2013; Şahin, 1992; Sürücü, 1997) genel tutumlarının daha olumlu olduğu görülmekte iken bu araştırma ve Bayhan'ın (2009) araştırmasında kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Araştırmada mesleki deneyimi 1-5 yıl arasında olan öğretmenlerin, mesleki deneyimi 11-15 yıl ve 16-20 yıl olan öğretmenlere göre, 21 yıl ve üstü olan öğretmenlerin de mesleki deneyimi 11-15 yıl olan öğretmenlere göre öğretmenlik mesleğine yönelik daha yüksek tutumlara sahip olduğu ortaya koyulmuştur. Küçük (2012) ve Korkmaz ve Sadık (2011) araştırmalarında öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik genel tutumlarının mesleki deneyime göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmaları bu araştırma ile farklılık göstermektedir. Küçükahmet (1976) araştırmasında, 13-17 yıllık kıdeme sahip olan öğretmenlerin tutumlarının daha fazla olduğu sonucu da bu araştırma ile tutarlılık göstermemektedir.

Araştırmada öğrenci sayısı 1-10 arasında olan öğretmenler ile öğrenci sayısı 31 ve üstü olan öğretmenler, öğrenci sayısı 11-20 ve 21-30 öğretmenlere göre öğretmenlik mesleğine yönelik daha düşük tutumlara sahiptir. Yaman (2006) yaptığı araştırmada sınıf büyüklüğünün öğretmen üzerinde olumsuz etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Büyük sınıfların daha çok gürültüye neden olduğunu, öğretmenlerin öğrencilere sert davranmak zorunda kaldıklarını, sınıfların temiz kalmadığını, öğrenciler arasında çete gruplarının oluşmasına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Dolayısıyla sınıftaki öğrenci sayısının artması öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir.

Doğan (2013) yaptığı araştırma öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları; eğitim fakültesi mezunları ile diğer kurum mezunları şeklinde iki değişkene göre yaptığı karşılaştırmada hem alt faktörlerde hem de genel tutum puanlarında anlamlı bir farklılıkla karşılaşmamıştır. Bu araştırmada ise eğitim fakültesi dışı bir kurumdan mezun olanların diğerlerine göre hem alt faktörlerin hem de genel tutum puanlarının daha az olduğu bulunmuştur. Bu durum Can (1987)'in öğretmen yetiştiren kurumlardan mezun olan öğretmenlerin farklı kurumlardan mezun olanlara göre meslek anlayışlarının daha yüksek olduğu sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma öğretmenlerin; öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve sevgileri arttıkça, mesleki görevlerine daha çok zaman ayırdıklarını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde öğretmenlerin; öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumları arttıkça, mesleki gelişim görevine de daha çok zaman ayırdıklarını görülmektedir. Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları; onların motivasyon (Kaya & Nazıroğlu, 2008) ve iş doyumunu (Bayhan, 2009; Zoroğlu, 2014) gibi iş performansını etkileyen çeşitli unsurlarla ilişkili olduğu görülmüştür. Bu araştırma da tutumların zamanla olan ilişkisi ortaya konulmuştur. Araştırmanın sonuçları özellikle mesleğini daha çok seven öğretmenlerin, hem mesleki görevlerini yerine getirmek için hem de mesleki gelişimini sağlamak için daha çok zaman ayıracağını göstermektedir. Fakat öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğini orta düzeyde sevmeleri onların mesleki görevleri için harcadığı zamanı düşürmesi açısından olumsuz ve iyileştirilmesi gereken bir unsur olarak görülebilir. Araştırma sonuçları ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

- Öğrenci sayısı 31 ve üstü olan öğretmenler ile 1-10 arası olan öğretmenlerin diğerlerine göre tutumlarının olumsuz olması, bu konuda MEB tarafınca tedbirler alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu hususta sınıf mevcutlarının il genelinde dengeli dağıtılmasına özen gösterilmelidir.
- Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlarının geliştirilmesi, öğretmenlerin mesleki faaliyetler için daha özverili çalışmasına ve daha fazla zaman ayırmasına katkı sağlayacaktır.
- Öğretmenlerin mesleklerinin ilk yılında daha yüksek tutumlara sahip iken deneyim arttıkça olumlu tutumlarının azalmasının sebepleri araştırılması gerekmektedir. Bu noktada hareketle öğretmenlerin mesleğe girdikleri ilk yıllarından son yıllarına doğru tutumlarının değişimine yönelik boylamsal araştırma yapılması ve tutum değişimlerinin nedenlerinin araştırılması gerekmektedir.

5. Kaynakça

- Allport, G.W. (1935). Attitudes. In C. Murchison (Ed.), *Handbook of social psychology*. Worcester, Mass: Clark University Press
- Arkoñaç, A. S. (2001). *Sosyal Psikoloji*. İstanbul: Alfa.
- Aşkar, P., & Erden, M. (1987). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği. *Çağdaş Eğitim* 121, 8-11.
- Bayhan, P. (2009). *İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile iş doyumları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Can, G. (1987). Öğretmenlik meslek anlayışı üzerine bir araştırma (Ankara okullarında), *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 159-170

- Cock, R., Vangeel, J., Klein, A., Minotte, P., Rosas, O., & Meerkerk, G. (2014). Compulsive use of social networking sites in Belgium: prevalence, profile, and the role of attitude toward work and school. *Cyberpsychology, Behavior, And Social Networking*, 17(3), 166-171
- Draeger, B. (1995). *A descriptive study of teacher time usage and allocation in Fairfax County public schools, Virginia*. Doctoral Dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University, Virginia
- Çeliköz, N., & Çetin F. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler, *Milli Eğitim Dergisi*, 162, 136-145.
- Çetin, Ş. (2003). *Anadolu öğretmen lisesi ve düz lise çıkışlı eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Doğan, S. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik algısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi (Ağrı ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Eren, B., Çelik, M. & Oğuz, A. (2014). Türkiye’de öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 42, 359-370
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara, Nobel
- Karataş, S., & Güleş, H. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin iş tatmini ile örgütsel bağlılığı arasındaki ilişki. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 74-89
- Kaya, A., & Büyüksap, E. (2005). Fizik öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum Örneği, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2, 367-380.
- Kaya, M., & Nazıroğlu, B. (2008). Din görevlilerinin mesleki tutum ve motivasyon düzeylerini etkileyen bazı faktörler. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 26(27), 25-53
- Korkmaz, G. & Sadık, F. (2011). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki tutumlarının sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20)1, 121-138
- Küçük, D. P. (2012). Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19) , 151-161
- Küçükahmet, L. (1976). *Öğretmen yetiştiren kurum öğretmenlerinin tutumları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi
- Lapido, B. (1984). *Motivational factors and attitude changes in teachers*. Doctoral Dissertation, Northwestern University Administration and Policy Studies, Illinois
- McFarland, A. L., Zajicek, J., & Waliczek, T. M. (2014). The relationship between parental attitudes toward nature and the amount of time children spend in outdoor recreation, *Journal of Leisure Research*, 46(5), 525-539
- Roberts, B.A. (1979). *A study of the time spent on teaching geometry in the elementary school and its relationship to teacher attitudes toward geometry*. Master’s Thesis. Memorial University, Newfoundland
- Saraçoğlu, A. S. (1993, Kasım). *Fen ve edebiyat fakülteleri öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. I. Eğitim Kongresi’nde sunulmuş bildiri, Buca Eğitim Fakültesi, İzmir.
- Semerci, N., & Semerci, Ç. (2004). Türkiye’de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 137-146.
- Sürücü, A. (1997). *Öğretmenlik formasyonu alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şahin, N. (1992). *Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi 3. sınıf öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin tutumlar*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Üstün, E., Erkan S., Akman B. (2004), Türkiye’de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 129-136.
- Yaman (2006). Eğitim sistemindeki sorunlardan bir boyut: büyük sınıflar ve sınıf yönetimi *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(3), 1-16.
- Yaman, E., Yaman, H., & Eskicumalı, A. (2001). Öğretmenlik mesleğinin sosyo-ekonomik statüsü/bu mesleğin bir bayan mesleği haline dönüşmesi durumu ve eğitim fakültesi üzerine bir araştırma. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 53-68
- Zoroğlu, Ö. (2014). *Okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları, mesleki benlik saygıları ile iş doyumları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon